

EEN LEGITIEME EN DEMOCRATISCHE POLITIE IS WENDBAAR IN EEN VERANDERLIJKE MAATSCHAPPELIJKE CONTEXT

Als onafhankelijk toezichtsorgaan draagt de Algemene Inspectie van de Federale Politie en van de Lokale Politie bij tot de optimalisering van de Geïntegreerde Politie. Thierry Gillis, Inspecteur-generaal, en Johan De Volder, adjunct-Inspecteur-generaal, reflecteren op maatschappelijke uitdagingen en de gevolgen die ze hebben voor het politiewerk, o.a. met hun visiedocumenten¹.

26

De roep om meer gelijkheid, inclusie en diversiteit (door bewegingen als *Black Lives Matter* en de gele hesjes), maar ook de coronacrisis en andere mondiale ontwikkelingen tonen aan dat organisaties wendbaar moeten zijn, zo ook de Geïntegreerde Politie. Bij het genegotieerd beheer van de openbare ruimte (GBOR)² moet de politie zich aanpassen aan de nieuwe werkelijkheid van de New Way of Protesting (NWoP).³

To protect en *to respect*: twee kernopdrachten die meteen de missie van de Geïntegreerde Politie en haar leden scherpstellen.

¹ <https://www.aigpol.be>, rubriek Opiniestukken van de AIG.

² Rondzendbrief CP4 van 11 mei 2011 betreffende het genegotieerd beheer van de publieke ruimte voor de geïntegreerde politie, gestructureerd op twee niveaus, BS 14 juni 2011 en omzendbrief OOP 41 van 31 maart 2014 betreffende de operationalisering van het referentiekader CP4 over het genegotieerd beheer van de publieke ruimte naar aanleiding van gebeurtenissen die de openbare orde aanbelangen, BS 15 mei 2014.

³ NWoP verwijst naar bottom-up georganiseerde protestvormen zonder gekende leider of woordvoerder. Zie Blue Lead voor een gedetailleerde beschrijving van de actiemiddelen en andere kenmerken.

Onder het gezag en de verantwoordelijkheid van de overheden zijn politiediensten uitvoeringsorganen. Enerzijds treden ze op om de individuele rechten en vrijheden te beschermen en anderzijds dragen ze bij tot de democratische ontwikkeling van de maatschappij.⁴ Aangezien het toezicht inzake GBOR één van de opdrachten van de Algemene Inspectie is, belicht zij vijf denkpijlers voor het democratisch beheer van een NWoP-manifestatie.

1. Eenheid van beleid, eenheid van commando en eenheid op het terrein als leidend principe

Conform artikel 135, §2 NGW ligt de verantwoordelijkheid voor ordehandhaving bij de burgemeester van een gemeente of stad. Parallele *bottom-up* manifestaties die zich plots voordoen, waarvoor geen of laattijdig toelating is gevraagd en die zich afspelen op of in de nabijheid van de grens van twee of meer gemeenten, vereisen een duidelijk kader voor de politie-inzet. Een politiereglement bepaalt het reilen en

⁴ Zie artikel 1 van de wet op het politieambt (1992) en artikel 123 van de wet tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus (1998).

zeilen in één gemeente. Het valt te onderzoeken of op een hoger bestuursniveau een soort "betogingsreglement" soelaas zou bieden, waar binnen en over de grenzen van de gemeenten heen coherente beleidslijnen en uniforme tolerantiegrenzen werden bepaald. De actualisering van de OOP 41 en de CP4 aan de evoluties in beleid en politiepraktijk sluiten aan bij een dynamisch genegotieerd beheer van de publieke ruimte.

2. Aanwezig zijn in de virtuele wereld met het oog op intelligence en communicatie

Permanente monitoring van de media en de aanwending van nieuwe technologieën dragen bij tot een zo accuraat mogelijke beeldvorming en versterking van de informatiepositie van de politie. Omdat binnen het domein van de bestuurlijke politie weinig open data beschikbaar zijn, stelt de vraag zich welke data bijkomend ontsloten kunnen worden binnen een te voorzien reglementair kader. Een meer accurate en transparante mediaverslaggeving over incidenten impliceert ook dat de politie een passende communicatiestrategie uitwerkt.

3. Een performant incidentenbeheer met doordachte tactische scenario's uitwerken

Al van bij de voorbereiding van een ordedienst dient onderzocht te worden hoe vermeden kan worden dat kleinschalige incidenten escaleren tot grootschalige rellen. Een geïntegreerde risicoanalyse, de operatieorders GOLD-SILVER en de politionele briefing GOLD-SILVER zijn drie schakels in dit voorbereidingsproces. Om deze naadloos en coherent op elkaar te laten aansluiten, is een validatieprocedure een belangrijke risicobeheersingsmaatregel.

Naast het uitwerken van tactische scenario's in geval van incidenten, rellen en de escalatie ervan, is de opmaak van een politie-interventieplan (PIP) opportuun. Bij het bepalen van kritieke punten is het noodzakelijk om per punt de risicograad te bepalen en de politie-maatregelen aan te passen.

Het organiseren van regelmatige trainingen, zowel op het operationele als tactische niveau, is een kritieke succesfactor. Daarbij worden bekwame, goed opgeleide en getrainde medewerkers beoogd die, al dan niet met de inzet van bijzondere middelen, doordacht en legitiem optreden. Omgaan met journalisten op het terrein dient ook ingebed te worden in de politieopleidingen.

4. Onaanvaardbaar geweld tijdens een ordedienst bestuurlijk én gerechtelijk aanpakken

Het GBOR-model beperkt zich niet tot dialoog, overleg en communicatie; het omvat ook reactieve processen, in overeenstemming met het beleid van de bestuurlijke en de gerechtelijke politieoverheden. Zo dient het proces van arrestaties op grote schaal uitgewerkt te worden met afdoende scenario's voor een snelle en veilige verwijdering van relschoppers. De collectieve cellen moeten uitgerust worden met dezelfde video- en audiobewakingsystemen als de individuele cellen.

Johan De Volder (adjunct-Inspecteur-generaal, foto links) en Thierry Gillis (Inspecteur-generaal, foto rechts)

Het correcte gebruik van het register van de vrijheidsberovingen vergt opvolging. Het is noodzakelijk om te voorzien in een digitaal register waardoor onder meer bestuurlijke overheden, officieren bestuurlijke politie en controleorganen kunnen weten wie waar op welk ogenblik is opgesloten. Pas dan kunnen we spreken van een doeltreffende controle.

5. Werk maken van een gestructureerde GBOR-evaluatiemethode en optimaal gebruik van BePad

Na elke ordedienst dient een geïntegreerde debriefing te volgen met de vertegenwoordigers van alle ingezette machten. Het is niet alleen belangrijk om BePad⁵ te gebruiken als middel om versterkingen aan te vragen, maar ook om deze bestuurlijke gegevensbank nadien systematisch en consequent te voeden met onder meer de evaluatie van de gebeurtenis en het incidentenbeheer.

⁵ BePad is een geïntegreerd informatica-platform voor de uitwisseling en het beheer van operationele informatie van bestuurlijke politie evenals voor het beheer van evenementen en steunaanvragen. Het wordt dus niet alleen gebruikt voor steunaanvragen.

Door het inzetten van een ondersteunend team kwaliteit / intern toezicht op plaatsen waar incidenten worden gevreesd, kan informatie worden verzameld over de inzet van bijzondere middelen en de omstandigheden. Deze informatie kan zowel tijdens debriefings en evaluaties, als bij de afhandeling van eventuele klachten en onderzoeken benut worden.

Meer weten? Thierry Gillis en Johan De Volder schreven een visietekst over manifestaties die u kunt raadplegen op BlueConnect of via de website van de AIG (<https://www.aigpol.be/nl/downloads/onze-publicaties/opiniestukken-van-de-aig>).

LEES MEER
WWW.BLUECONNECT.BE